

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo,

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta . . . 5—
četrt leta . . . 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Slovenskemu učiteljstvu na Štajerskem.

Bližajo se zopet vsakoletne uradne učiteljske konference. Če smo odkriti, moramo priznati, da te konference dosedaj niso delali naši narodni zavednostni posebne časti. Poročila nadzornikov so bila vsa nemška, kar se nam zdi v naši veliki skromnosti še sedaj samoobsebi umevno. Nadzorniki kot predsedniki so vodili vse debate in razgovore — nemško. Slovenske besede, ki jih je časih izgovoril nadzornik med konferenco, bi največkrat lahko seštel na prstih ene roke. In kar je še bolj poniževalno. Mnogi slovenski učitelji so referirali — nemško. Take se je godilo dosedaj celo v onih okrajih, kjer so samo slovenske šole s samo-slovenskim učiteljstvom. Kvečjemu, če je bila ena nemška šola zastopana pri konferenci s par osebami, in vendar se je tem na ljubo obravnavalo vse nemško. — Kako je šele moralo biti v jezikovno mešanih krajih, posebno ob meji, si lahko mislimo.

Letošnje uradne učiteljske skupščine na Štajerskem bodo še posebno zanimive. Kakor je znano, je dala skrbna vlada po brezbriznosti naših poslancev nemškim šolam na Spodnjem Štajerskem — nemškega nadzornika. Menda zato, ker znajo naši „slovenski“ nadzorniki premalo nemško, da bi mogli nadzorovati tudi nemške šole. Drugega pravega razloga za to novo naredbo sploh ni dobiti. Kvečjemu morda to, da je hotela vlada pokazati našim „slovenskim“ nadzornikom, da sedaj postanejo res lahko — slovenski. Sploh so napravili visoki gospodje s tem pravi gordijski voz, ker se je pojavilo sedaj kot posledica več jako zamotanih vprašanj. Nedavno je zahteval neki nemški nadučitelj na Spodnjem Štajerskem v „Pädagogische“, da mora imeti tisto neznanostno število nemških učiteljev v okrajnem šolskem svetu svojega nemškega zastopnika. Kaj pa je z učiteljskimi okrajnimi knjižnicami? Kdo bo imel in opravljati te? I. t. d.

Torej letošnje uradne skupščine bojo za slovensko učiteljstvo posebe in za nemško tudi posebe. Zato je pričakovati, da bodo slovenske konference res slovenske. Pričakujemo z vso upravičenostjo, da bodo naši gospodje nadzorniki s svojim nastopom res pokazali, da so nadzorniki slovenskih šol. Še z večjo upravičenostjo pa se pričakuje od slovenskega učiteljstva, da pokaže svojo narodno zavest s tem, da izdela vsakdo svoj referat samo v slovenskem jeziku in da tudi referira slovensko. Ako tega ne storimo, damo sami sebi, naši javnosti in tudi višjim šolskim oblastim jako slabo izpričevalo. Svoj jezik moramo imeti toliko v oblasti, da lahko izražamo z njim tudi znanstvene stvari, četudi smo se izobraževali — nemško.

Torej slovensko učiteljstvo poroča in debatira slovensko!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim članstvom.

Promet do konec aprila K 116.541-60.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Iz dežele kreposti in čednosti.

Že je preteklo par mesecev, odkar se je odpovedal učiteljevanju na Kranjskem mlad učitelj, ker ni hotel prodati tega, kar je smatral najlepšemu v svoji duši: svobodo mišljenja in življenja, urejeno po principih te svobode. Ni hotel postati pristaš tiste stranke, ki jo je spoznal za največjo škodljivko svojega naroda, za najbolj sebično in gospodstva željno,

za tisto, ki je pripravljena vsak hip poteptati v blato najvišja etična načela človečanstva, le da dožene svoj namen.

Kdo je silil mladega moža prodati svoje značaj za mrvice navidezne koristi? Vsi oni, ki so bili predstavitelji te stranke v njegovi okolici: dekan, kaplan, krajni šolski svet, funkcionar šolske oblasti! Pomagala je skupina trških učiteljev-hlapcev in c. kr. uradnik, ki je dobival kure od kmetov.

Dekan in kaplan sta hujskala krajni šol. svet zaradi časopisov, ki jih je dobival učitelj, zaradi doposlanih knjig, izprehodov, slik, obesenih v njegovi sobi. Vse sta onečedila tista dva Kristusova namestnika! Hotela sta potom krajnega šolskega sveta doseči kompromis z učiteljem, ako se ta takoj zapiše v S. L. S. sicer ne bo nikoli definitiven tu. Zaman grožnje!

Tako so začeli! Dekan blagoslovljaval, davčni uradnik pisal, kaplan hujskal. Domači člani krajnega šolskega sveta niso dali nikoli miru, posebno ob nedeljah popoldne ne. Pijani so prihajali v učiteljevo stanovanje vpit. Parkrat je učitelj zaklenil pred njimi vrata, ker se je že oddaleč čulo njihovo razgrajanje.

In šolska oblast? Pritožba zaman! „Gospodje v L. držo z nami,“ so dejali člani. In je li potem čudno, da so kmetje imeli korajžo ter so napadli ponoči neko nedeljo učiteljevo stanovanje? Ali so krivi zavedeni ljudje?

Res, gospodje so držali za nasprotniki šole in svobodnega učiteljstva. „Vaše definitivno nameščenje je odvisno od Vas! Učitelj stori, kar hoče dežela in ljudstvo!“ Nadzornikove besede.

Kdo je kriv napada? Mar učitelj, ki mu niso mogli zaradi učiteljevanja in življenja ničesar oporekati? Ko se je izvršil napad, je bil učitelj v L. Trški orožniki so prišli ogledat vrata. Poznal se je nož, kamen in težka okovana peta! A šolska oblast tudi to pot ni ukrenila ničesar! Čakala je, da bi se izpreobrnil „trdovratni“ človek. Odbila je štiri prošnje za definitivno nameščenje. Učitelj je izvršil drugi izpit l. 1908. Zadnje prošnje je vložil 17. aprila

1909 za mesto, kjer je baš provizorično po učeval. Gori so čakali na izpreobrnitev in bi lahko še čakali, ko bi se učitelj ne odpovedal učiteljevanju na Kranjskem. Prošnje so rešili — ne se čuditi — 10. januarja 1910, torej po devetih mesecih! — Slava jim, tem hitrim in točnim birokratom, zaveznikom klerikalcev!

† Björnstjerne Björnson.

Norveška je izgubila enega svojih najslavnejših sinov. V Parizu je umrl Björnstjerne Björnson dne 26. pr. m. ob 845 zvečer.

Björnstjerne Björnson je bil rojen dne 8. decembra 1832. v Oesterdal kot sin protestantskega župnika. Preživel je svojo mladost v Ronsdal in študiral od l. 1852. v Kristijaniji. Svoje literarno delo je pričel s kritikami in feljtoni. Kot dramatik je debitiral z enodejanko „Med bojno viхро“. L. 1857. so ga poklicali kot gledališkega ravnatelja v Bergen. Da bi imel mir za svoje pisateljevanje, se je preselil v Rim in bival po nemškem in francoskem. V tem času so nastale njegove epohalne kmetiške povesti: „Arne“, „Čvrsti dečko“ in drame kakor je „Kralj Swarre“. Ko se je vrnil domov, mu je naklonil storthing pesniški štipendij v znesku 3.600 kron; ta štipendij je pa Björnson l. 1885. odklonil, ker ga ni dobil tudi Kieland. Od l. 1865. do 1867. je vodil gledališče v Kristijaniji, si je osnoval l. 1870. neke vrste svoboden oder in je odpotoval l. 1873. zopet v Nemčijo in Rim. L. 1875. si je kupil posestvo v Gudbrandsdal in je stanoval časih tam, časih v Parizu. Björnsonovo slovstveno delovanje delimo v dva dela: romantično-religiozno do l. 1874. in naturalistično od tega leta naprej. Iz druge dobe so znane drame: „Polom“, „Urednik“, „Kralj“, „Rokavica“, „Preko naše moči“, „Zemljepis in ljubezen“, „Laboremus“.

Pokojni je bil goreč demokratski govornik in kot tak je močno vplival na politični tok v Norveški.

LISTEK.

Halleyev komet.

Halleyvega komet ne pričakujemo tako željno zaradi tega, ker je najnenavadnejši komet ter ker je praznoverna preteklost združila z njim velik strah, marveč zato, ker ima zgodovino, ki je tesno spojena z razvitkom znanosti in ljudskega mišljenja.

Svetil je na nebu, ko je bil Egiptev še mlad ter Grška divja; vračal pa se bo brez dvoma tudi še takrat, ko postarata Evropa in Amerika ter se necivilizovana Afrika in barska Sibirija dokopljeta do prvenstva na svetu. Kot nebesni stražar hodi redno svojo pot ter se nam pojavlja vsakih 75 let. Nad Rimom se je prikazal komet leta 11. pred Kristom pa so rekli, da ta komet naznanja smrt Agrippinu. Drugim se je zdel komet svetla nožnica ostrega meča, ki preti obsojenemu mestu Jeruzalemu. Atila, „bič božji“, ga je moral videti l. 451. ter se mu je čudil prav pred bitko pri Chalonsu, ko so se Romani postavili na pot nje-

govemu prodiranju in pustošenju po srednji Evropi. Viljemu Normandskemu se je zdel komet zvezda-rodica, glasnik zmage, ki je imela priti njegovemu navalu na Angleško l. 1066.

Vse krščanstvo je prestrašilo komet leta 1456., to je v času, ko so Turki vse opustošili pred seboj. Vsak pravi Mohamedanec je mislil, da je komet pravi znak polumeseca, ki naznanja dopadajenje in ljubezen Alahovo. Pojavil se je komet l. 1607., ko so naselili Jamestown, torej ob početku poroda močnega naroda ameriškega. Shakespeare in Galileo Galilei sta ga morala tudi videti ter ga pozdraviti po svoje.

Kadarkoli se je prikazal, so se narodi bojevali, kuga je ugonabljal prebivalstvo, prineli so umirali, povodnji so pustošile zemljo. Ali je torej čudno, da je njegova zgodovina zgodovina krvi, kuge, lakote in smrti?

Ako komet nam sedaj ne prinaša strahu, je vzrok ta, ker ga je podvrgel Edmund Halley dokazu o zakonu teže, pa dokazal privikrat, da ima solnce več opraviti s kometi nego z zemljo in drugimi planeti. Halley je bil dober prijatelj in svetovalec Izaka Newtona. Čeprav ni bil bogat, je vendar poskrbel izdanje Newto-

novih „Principov“, kjer so natisnjeni privikrat sedaj znani zakoni teže. S svojo izredno matematično sposobnostjo se je zavzel za to, da se razširi med učenjaki sedemnajstega veka Newtonovo odkritje.

Newton je razjasnil, da se morajo kometi, ako so podvrženi zakonu teže, gibati po krivih potih, znanih kot parabole, hiperbole ali elipse. Halley je izbral ta princip na velikem kometu, ki je zasijal l. 1682., pa je matematično in zgodovinsko dognal, da je bil ta komet isti, ki se je pajavil v letih 1607., 1531., 1456. in 1378. S svojim matematičnim, umnim očesom je videl, da se giblje ta komet daleč za Neptunom 2.991.600.000 milj od solca, da se premika naokolo ter potem hiti proti zemlji. Bil je star okoli 50 let, ko je končal proučevanje tega komet; vedel je, da ne doživi povrnitve tega komet. Tako se je zgodilo. V patriotičnem pozivu pravi: „Pa če se po tem, kar smo rekli, komet povrne l. 1758., to sijajno napredovanje ne odbije priznanja, da ga je prvi odkril Anglež“.

Na Božič l. 1758. je zapazil komet Saksonec astronom George Palitzsch. Odtakrat naprej imenujejo ta komet Halleyev komet. S

točnostjo ure se je pojavil komet zopet leta 1835., in sicer prav na onem mestu neba, kjer so ga pričakovali na podlagi matematičnih računov.

Halleyev komet se razlikuje znatno od drugih kometov. Njegov obseg je ogromna elipsa s solncem blizu enega kraja. Večina drugih kometov se giblje v parabolah ali hiperbolah. Taki kometi enkrat krožijo okolo solca, potem preidejo v zunanji prostor, da se ne vrnejo nikdar več.

Ko se komet približuje solcu, postaja njegov rep daljši in svetlejši. Očitno je, da so svetli žarki komet v nereni zvezi s solcem, ta zveza pa je še očitnejša, ako se ima pred očmi, da nanje vpliva solnce, ko se komet premika proti solcu ali pa od njega. Videti je, kakor da bi močan veter odpihal goreče lase komet. Ali mi vemo, da je prostor med zvezdami brez zraka, da torej komet ne gori, čeprav je vroč, ter da samo neka posebna sila, ki izhaja iz solca, more provzročiti ono svetlobo.

Po onem zakonu teže, ki ga je Halley tako populariziral, bi moral rep vleči proti solcu, ne pa da bi ga solnce odbijalo. Ali

Mnogo njegovih dram je prevedenih v razne jezike. On ni bil le eden največjih pesnikov norveških, marveč cele severne literature evropske. Tega velikega moža odkritega, plemenitega srca, odločne besede, tega prijatelja in zaščitnika vseh zatiranih in teptanih ljudi poznamo dobro mi Slovani.

Gorko se je zavzel svoj čas za Poljake proti Busiji, potem za Poljake proti Prusiji in v zadnjih časih za Slovake na Ogrskem. V živahno polemiko se je bil spustil veliki norveški rodoljub z ogrskim ministrom Apponijem, v kateri je protestiral proti temu, da bi ta Apponyi, ki je bil na Ogrskem neizprosno sovražnik vsaki narodnosti, izvzemši madjarsko, prišel na mirovni kongres pred dvema letoma v Monakovem. Takrat je razkril strmečemu svetu, kaj uganjajo Madjari s Slovaki. In taki ljudje naj bi posejali mirovne kongrese! Vse evropsko časopisje se je bavilo z bojem Björnstjerna, ki ga je bil z Apponijem, vsa Evropa je videla barbarstvo v Ogrski nasproti Slovanom.

Zato smo mu pa avstrijski Slovani hvaležni, da je pokazal svetu, kako se nam godi.

Nemško delo.

Südmarka je imela v 1909. letu 550.000 K dohodkov, torej za celih 100.000 kron več nego prejšnje leto. Nanovo se je ustanovilo 115 podružnic, število članov znaša 71.000. Za naseljevanje je izdala leta 1908 — 190.529 K, leta 1909 — 159.431 K. Te vsote so izključno porabili ob naši jezikovni meji.

Za Roseggerjev fond je nabranih že 2.000.000 kron; zbiranje se nadaljuje ter je nanovo že podpisanih zopet 100 prijav po 2000 K. Za imenovani nemški bojni fond je prispevalo po 2000 K ali še več 25 okrajnih zastopov (štajerskih), 71 občin, 41 hranilnic, 16 bank in podobnih denarnih zavodov, 25 industrijskih podjetij, 3 gospodarske zadrage, 34 kamenov so zložili nemški visokošolci. 23 kamenov nemški „turnarji“ in pevska društva itd. Izmed posameznih kronovin je največ prispevala za Roseggerjev fond Češka (316 kamenov), Dunaj (238 kamenov). Na tretjem mestu je Štajerska s 126 kameni. Na Kranjskem samem se je dobilo 11 kamenov in 1 na Primorskem. Nemčija je udeležena pri tej zbirki s 102 kamenoma ali 204.000 kronami.

Letošnji glavni zbor Südmärke se sedaj vrši t. j. 7. in 8. maja, v Lincu. V peteklem, t. j. 21., letu svojega obstanka je poskočilo število članov Südmärke od 55.701 na 70.646, kar znači zares mogočno organizacijo s približno 850 podružnicami. Za tekoče leto je Südmarka že izdala geslo: 100.000 nas mora biti! Podružnice že gredo s podvojeno silo na delo, da pridobijo Südmarki zahtevanih 100.000 članov.

Črnogorski prosvetni proračun.

Službeni list črnogorske vlade „Glas Crnogorca“ objavlja sankcionirani državni proračun za l. 1910.

odbojna sila, kakršna pač je, mora biti močnejša od privlačnosti sonca, privlačnost sonca pa je taka, da bi se mogli mi težko premikati brez pomoči parne uprege, ako bi bili prenešeni na solučno površino.

Vidi se, kakor nekaka znanstvena šala, ko se trdi, da ni ona tajna sila, ki se po svojih učinkih pokazuje močnejšo od najmočnejše privlačne sile v našem solčnem sistemu, nič drugega nego pritisk svetlobe. Ali s pozizkusi se da dokazati, da to ni šala, marveč istina.

Glava komete, s premerom od 20.000 do 1.000.000 milj, je sestavljena iz meteorskih ali zrnatih tvarin, ki so pod vplivom solčne toplote podvržene premembam.

Ko se komet približa soncu, se opazi prememba kemične sestave. Tvarina kipi kakor vulkan ter pod vplivom svetlobe se oddaljuje iz glave ter ustvarja ono, kar imenujemo rep komete.

Skozi privesek Halleyevega komete, ki je lep, a strupen, pojde zemlja v noči 18. maja t. l.

Kaj se zgodi? — Nič!

Celotni izdatki ministrstva prosvete znašajo 540.474 K. Od tega odpade na ministrstvo samo 51.490 K, to je skoro deseti del vseh izdatkov, kar je razmeroma veliko. Za gimnazijo in bogoslovsko učiteljsko šolo znašajo stroški 91.640 K, za narodne šole 162.764 K, za narodno knjižnico in muzej 2870 K. Ostalo se porabi za cerkve, duhovništvo, duhovne sinode in samostane, ta znesek znaša 231.710 K, to je nad 40 % vseh izdatkov.

Zgradba „Učiteljske tiskarne“.

V ponedeljek, dne 2. t. m., so začeli v Frančiškanski ulici v Ljubljani z zgradbo „Učiteljske tiskarne“. Enonadstropno poslopje bo stalo okrog 100.000 K. Železno-betonsko zgradbo je prevzela tvrdka Ast & Komp, iz Gradca, ki je specialistinja v takih delih. Zgradba mora biti gotova do 30. septembra letos. Hiša bo dolga 38 m, široka 17 m. V podzemlju bodo skladišča za papir, v visokem parterju bodo pisarnice in strojnica, v prvem nadstropju dvorana za stavce in pisarnice.

Slovensko učiteljstvo je v Avstriji prvo, ki ima svojo tiskarno; ono je prvo, ki si zgradi moderno, vsem zahtevam odgovarjajoče poslopje. Na zavednem učiteljstvu je sedaj, da se ta naš prevažni zavod čimholj utrudi in razvije, da bo na ša streha stala na trdnem, nerazrušnem temelju!

Iz naše organizacije. Kranjsko.

Vabilo h glavni skupščini društva učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljansko okolico, ki se bo vršila dne 2. junija t. l. ob 3. uri popoldne v „Narodnem domu“ s sledečim vzporedom:

1. Pozdrav predsednika.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Pregled računov in volitev dveh preglednikov računov.
5. Volitev društvenega vodstva.
6. Razni nasveti in predlogi.

K polnoštevilni udeležbi vabi o d b o r. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje v soboto, dne 14. maja t. l., ob pol 11. uri dopoldne v dekliški šoli v Rudolfovem po naslednjem dnevnem redu:

1. O astronomiji s posebnim ozirom na Halleyev komet predava gosp. prof. dr. Fr. Čadež.
2. O rabi in pisavi novih šolskih tiskovin poroča tov. V. Gebauer.
3. Poročilo odbora o delovanju v minulem letu.
4. Volitev novega odbora.
5. Slučajnosti.

Polnoštevilne udeležbe pričakuje o d b o r.

Trst.

Učit. društvo za Trst in okolice je imelo ob polovici aprila svoje glavno zborovanje v Trebčah.

Čeravno je bilo vreme zjutraj precej neugodno, burja je namreč žvižgala in plesala, da je bilo kaj, vendar je prihitelo približno 40 vremensko neustrašljivih in stanovsko zavernih udov na zborovanje, ki ga je otvoril predsedna tov. Stipe Ferluga, s krasnim govorom, v katerem je govoril po pesniško vznesenih pozdravnih besedah posebno na srce vaščanom, ki so se — povabljeni — udeležili

V preteklem stoletju je bila zajeta zemlja dvakrat od kometovega repa, in sicer v letih 1819. in 1861., ali to so zapazili samo astronomi. Na dan 18. maja bomo mogoče videli na nebu neobičajno svetlobo, morda bomo videli padanje meteorov, a drugih pojavov ne bo.

Rep ni tako strašan, kakor bi se moglo misliti zaradi kemične njegove sestave ali zaradi njegove daljave, ki znaša 20—120 milijonov milj. Zrak, ki ga udihamo, je gost kot železo v primeri s tankostjo kometovega repa. Skozi rep se more videti zvezde z enako njihovo svetlobo. Atmosfera zemlje ne bo trpela na nikakih posledicah v noči 18. maja.

Ako bi bil rep gostejši nego je v resnici, bi moglo biti to usodopolno za zemljo Recimo, da se nahaja v repu veliko vodika. Atmosfera bi postala mehur plina, ki bi se v dotikanju s plamenom zažgal ter povzročil strašno eksplozijo. Vzemimo, da bi bilo mnogo takega plina, kakršnega rabimo mi: zadušilo bi se vse, kar je živega na svetu.

Sedaj pa ne bo nič hudega.

zborovanja v prav lepem številu. Zahvali se jim tudi za dar 15 K, katerega je poklonilo njihovo „Gosp. društvo“ za šolarske knjižnice. Tudi trebenskega župnika našega ljubljanskega g. Stefanuttija je prav presrečno pozdravil.

Potem, ko je bilo odobreno tajnikovo poročilo o društvenem delovanju, je poročal blagajnik tov. Pertot o gmotnem stanju društva, ki ima 128 K 23 vin. prebitka.

Knjižničar tov. Ante Valentič je pa povedal zborovalcem da je nakupilo društvo v dveh letih 370 mladinskih knjig in da ima sedaj nad 700 takih knjig z onimi vred, ki so jih nakupile šole in ki so tudi društvena last.

Vsekako lepo število v razmeroma tako kratkem času. Le tako naprej! V samopomoči je rešitev.

V poročilu o „Odseku za ljudska predavanja“ nam je povedal tov. Kleinmayr, da je bilo delovanje v odseku jako živahno in da je bil uspeh prav razveseljiv.

Predavanj je bilo 14 v mestu in okolici, in 1 predavanje na Goriškem; poslušalec je bilo povprečno 200 pri vsakem predavanju. Tudi socialni odsek je bil kaj delaven, kakor je poročal tov. E. Sosič.

Sklenilo se je, da si bo društvo prizadevalo, da bi delali naši fantje zrelostno izkušnjo iz nemščine kot učni jezik; to pa zato, da bi se moglo zahtevati, da bi se nameščali na tukajšnjih nemških šolah naši ljudje, ki so zmogni krvavo potrebnih deželnih jezikov, in ne nemški privandrani federbušarji, ki so primorani vsled razmer, da se jih nauče za silo, kajti Nemeec ne more uspešno učiti v prvih razredih.

Izjemši odstopnih tov. Engelmanove in Grmeka in na njuni mesti izvoljenih tov. Sabadinove in Grbece se je potrdil stari odbor, ki se je konstituiral tako-le; Stipe Ferluga, predsednik; Sabadinova Iva, podpredsed; Adalbert Stubel, tajnik; Jan Grbec, namestnik; Josip Pertot, blagajnik; Scheimerjeva Anica, namestnica; Ante Valentič, knjižničar; Ivan Vrščaj, A. Čok, Kristina Grdolova, Viktorija Boletova, Furlanov Martin, odborniki; Godinova Marija in France Bratož, namestnika. — V socialni odsek: tov. Bratož, Kos, Sabadinova, Sosič E. in V., Svagljeva, Daneu, Kleinmayr, Kossoveu in Trobec. — V odsek za predavanja: Čok A., Sabadinova, Samec, Kos, Kleinmayr.

Slovenskim učiteljicam!

One tovarišice učiteljice, ki žele obiskovati gospodinjski tečaj v „Mladiki“ za velikih počitnic, naj se prijavijo odboru „Društva slov. učiteljic“ tekom 8 dni!

Srednješolski vestnik.

** Profesor dr. Eisner na celjski višji gimnaziji, ki je toliko slovenskih dijakov vrgel iz nemščine in žalil v razredu odvetniški stan, je dobil dopust za tri mesece zaradi bolezni. Nadomestuje ga povečem suplent dr. Jedlička.

** Filozof — gimnazijec. V Jaremezah se je v bližini Prutovega slaba ustrelil gimnazijec Schwab. Na listič je zapisal te-le besede: „Odstopam svoj prostor močnejšemu, ker nočem biti mrtvo truplo v vretju življenja“.

** Češki profesorji proti škofu. Pred kratkim časom je pozval brnski škof grof Huyn vse katehete na moravskih srednjih šolah, naj zahtevajo na uradnih profesorskih konferencah odstranitev učne knjige: Dr. J. Novak: Izbrana dela češke književnosti, to pa zato, ker je v tej knjigi tudi ocena znamenitega — toda protiklerikalnega — pesnika Macharja. Osrednje društvo čeških profesorjev v Pragi je priobčilo na to „Odrpno pismo“ škofu Huynu, v katerem pravi med drugim: „Smatramo za svojo dolžnost, da protestujemo kar najodločneje proti Vašemu neupravičenemu in neumestnemu vmešavanju v notranje zadeve čeških srednjih šol ter proglašamo, da se hočemo proti temu braniti na primeren način“.

Toda še preden je bil ta protest objavljen v časopisih, je škof Huyn umaknil svoj ukaz. Spoznal je pač, da se je bil v svoji gorečnosti za katoliško stvar predaleč spozabil.

** Laška realna gimnazija v Gorici. Goriški mestni svet je imel dne 27. pret. mes. sejo, v kateri je razpravljal zopet o nameravani laški realni gimnaziji v Gorici. Sprejeli so soglasno resolucijo, v kateri se določa ustanovitev realne gimnazije v Gorici z laškim učnim jezikom; dovoljuje se še prispevek 3500 K; sedež gimnazije bo del prvega nadstropja hiše v ulici sv. Klare, ki je last občine; občina prevzame skrb za izvršitev ter stroške, kar presežejo zagotovljene prispevke; naroča se, poskrbeti dovoljenje za otvoritev take gimnaziji s prihodnjim šolskim letom. — Računajo getovo tudi na veliko deželno podporo, ki jo zveza Pajer-Gregorjevi najbrže tudi dovoli. — Laške realne gimnazije na stroške goriškega mesta, furlanskih občin in dežele ni prav nič potreba — ker bi vendar pri dobri volji Lahov lahko imeli v Gorici srednje šole z laškim in slovenskim učnim jezikom, toda na državne stroške!

** V I. b razredu na goriški gimnaziji je za razrednika neki trd Nemeec, ki

ga otroci ne razumejo in on ne njih. Vsestranska težava. Starši otrok se pritožujejo, kako otroci ne morejo napredovati v šoli zbog tega. Pa je tudi res neumevno, zakaj se pošlje med slov. dečke I. razreda trdega Nemca za razrednika Pričakujemo, da to vendar že enkrat poneha! Kdo bo kriv neuspehov? Kako pridejo starši in otroci do tega, da trpe zaradi njega, ki ne ume njih govorce!

** Pismena matura na ženskem učiteljskem v Gorici se je začela v ponedeljek, dne 2. t. m.

Književnost in umetnost.

Zvonček ima v 5. številki t. l. to-le vsebino: 1. Zlati maj. Jos. Vandot. Pesem. — 2. Strugar Pavel Pavlovič. Teodor Storm — Fr. Ločnikar. Povest. — 3. Gad. Ladislav Ogorek. Poučna ertica s podobo. — 4. Komu najprvo? Ivan Stukelj. Povest s podobama. — 5. Sinčuk. Jos. Vandot. Pesem. — 6. Gluha ušesa. E. Gangl. Pesem s podobo. — 7. Upanje je življenje. I. P. Cvetan. Povest. — 8. Delu — plačilo! E. Gangl. Povest s podobo. — 9. Jakob Tajca. Fran. Košir. Povest. — 10. Na zeleni gori. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 11. Pomladanska. Fran. Žgur. Pesem. — 12. Fantje od fare. Engelbert Gangl. Pripovedke. — 13. Pomlad. Zorislav. Pesem. — 14. Pouk in zabava. — Rebus. — Zastavica v podobah. — Rešitev besedne uganke v četrti številki. — Stroj, ki ga goni solnce. — Cerkev iz enega drevesa. — Koliko vina pridelajo v Kaliforniji. — Koliko časa živi konj? — Veliko gadov se nam obeta. — Svinec. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Slovenska Matica javlja: Knjige za 1909. leto je še dobiti. Zeleti je, da se za njih oglase vsi bivši člani. Tudi je potrebno, da imajo knjige za to leto vsi tisti, ki so se letos že oglasili kot Matični člani ali se šele mislijo oglasiti. Minulega leta je namreč izšel I. del „Koroške“ in letos izide II. del. Le, kdor je obe leti član, ima torej celotno delo. Slovenski zemljevid se zdaj tiska v državnem geografskem zavodu na Dunaju. Gotov bo okolo novega leta. Ker so stroški veliki, naj bi se oglašali tudi naročniki v sorazmernem številu.

Politiški pregled.

* Novi avstrijski tiskovni zakon. Tiskovni odsek parlamenta je svoje delo o reformi tiskovnega zakona skoraj dovršil. Preden pride zakonski načrt v plenum zbornice, se bo prej vršila anketa, na kateri bodo sodelovali tudi zastopniki časniških korporacij.

* Ljudsko štetje v Združenih državah se je pričelo 15. aprila t. l. Sodijo, da bo trajalo 30 dni. Stroški so proračunjeni na 60 milijonov kron in z ljudskim štetjem je zaposlenih 65.000 oseb. V merodajnih krogih menijo, da naštejejo skupno okoli 90 milijonov ljudi.

* Prepovedana organizacija naprednega ženstva. Namestništvo moravsko ni potrdilo pravil društva naprednih žen na Moravskem, dasi se je označilo delovanje društva le kot prosvetno, narodno, socialno in gospodarsko in niti z besedo ne kot političsko. Sveti Bizokraciji je še vedno patron Avstrije.

* Nova škofa za Djakovo in Senj. Uradni list je priobčil imenovanje dr. Krapca, generalnega vikarja zagrebške škofije, škofom djakovskim, posvečenega škofa in kapitularnega vikarja senjskega, Roka Vučića, pa škofom združenih škofij senjske in modruške.

* Novi dunajski župan potrjen. Z Dunaja poročajo, da je cesar potrdil izvolitev dr. Neumayerja dunajskim županom.

* Nemški proračun za prošlo leto izkazuje glasom „Vossische Zeitung“ suficita 70 milijonov mark. Pri nas pa 220 milijona posojila!

* Nemški katoliški shod se vrši letos v Avgsburgu od 21. do 25. avgusta.

Glasnik obrambnega odseka.

Deželnemu poslancu Ravnikarju v album. Dne 1. t. m. so na shodu v Vačah nesramno napadali in neosnovano blatili tudi učiteljstvo. Na tem shodu je „tovariš“ Ravnikar propagiral za izobraževalna in gospodarska društva, na drugi strani pa dopuščal, da se je nesramno rohnelo zoper delo v tem smislu in morebiti celo sam aranziral napade na svojega stanovskega tovariša Blagajneto. Ozadje vsemu je, da tov. Blagajne ne trobi v klerikalni rog in ni toli neznačajen, da bi plašč obračal po vetru. Vemo, gospodje, da hočete s terorizmom, hujskanjem denunciantstvom — namen posvečujo sredstva! — uničiti do zadnjega vse in si vsa podvreči bodisi na ta ali oni način. Vaše besede posvečenega glasila „Slovenca“ značeni pošteno učiteljstvo. Tu jih priobčujemo, da bo učiteljstvo vedelo, kakšno delo podpirajo naši stanovski tovariši Slomškarji: „Zborovalci so ogorčeno obsodili izobraževanje učitelja Blagajneto Sirovost in demoralizacija, ki je zanešana med sokolske mladeniče, kriči po maščevanju. (Op. ured.: Maščevanje — Trseglavovi moralni

nauki). Blagajne, Blagajne! Prepozno bo, ko bodo tekle solze. — Ko bi bil tov. Blagajne propagator „Orlov“, bi bila ta vzgoja izvrstna, požrtvovalna i. t. d. Saj se poznamo! Tovariši Ravnikarju pa še to-le: 1. Dosedaj smo mu prizanašali, ker smo bili mnenja, da je tov. Ravnikar le slepo orodje v rokah klerikalcev. 2. S tem, da je tov. R. molče pritrjeval napadom in jih odobraval, je pokazal, da se v bistvu ne razločuje od našega bivšega tovariša, drž. in dež. poslanca Jakliča, in si je na svoj prapor nadejal isto načelo: Načelno nasprotstvo proti učiteljstvu. 3. Le vrlo naprej! Poleg zaslug, ki si jih je pridobil pri glasovanju zoper izboljšanje gmotnega stanja svojim stanovskim tovarišem, si pridobi lahko tudi še zasluge na polju hujskanja zoper svoje stanovske tovariše, in kmalu bo pričel kričati s svojim načelnikom: „Sola je prokletstvo za naš narod!“ 4. Če se bo tov. Blagajnetu res kaj pripetilo, kakor to grozi „Slovenec“ in je začel rvati po znanem sistemu, tedaj naj bo tov. Ravnikar uverjen, da postane tudi on sokriv krivičnega preganjanja kranjskega učiteljstva in tudi on nosi odgovornost za hujskanje, ki se je vršilo na že imenovanem shodu, ker vsako tako tendenciozno hujskanje ima vedno gotove namene za seboj — Sicer se bomo pa s hujskači zoper učiteljski stan še videli in jim postavimo tiskan zgodovinski spomenik prosvetlene dobe in prosvetlecev v svetli luči. Tovariše in tovarišice prosimo, da nam vsak podrobni slučaj hujskanja zoper učiteljstvo natančno opisan vposljejo na naslov: Upravništvo „Uč. Tov.“ v Ljubljani, s pripomožjo „Za obrambni odsek“.

Obrambni odsek.

Učiteljski vestnik.

8 : 21

(Slovenskim staršem, učiteljem in učiteljskim na Štajerskem.)

Vsekdar, kadar mi uhajajo misli nazaj v prežita dijaška leta, se spomnim nekega profesorja, ki nam je večkrat rekel: „Ne vem, čemu Slovenci nazadujejo na tem zavodu!“ Ali res nazadujemo v Mariboru? Naj govori naslednje!

Začetku šolskega leta 1903./4. je vstopilo v pripravnico (pripravnico imenujejo v Mariboru enoleten pripravljani tečaj, ki je združen z učiteljskim) 61 gojencev, in sicer 43 Slovencev in 18 Nemcev. Od teh 61 jih je v letu 1908. napravilo zrelostni izpit 11, namreč 5 Slovencev in 6 Nemcev. Sploh pa je isto leto maturiralo 8 Slovencev in 21 Nemcev.

Kje pa tiči vzrok temu naravnost srmatnemu razmerju? (8:21) Saj je vendar mariborsko učiteljsko vzgajališče učiteljev za slovenski del Štajerja, ne pa za „Schulverein“! Izmed mnogih činiteljev, ki so splošno pri dijakih vzrok slabemu napredovanju, navedem le nekatere, ki se posebe tičejo našega zavoda.

Kdo pa stopi v Mariboru v pripravnico? Slovenci in Nemci. Slovenci imajo ljudsko-šolsko izobrazbo ali pa so prej obiskovali gimnazijo, realko; le malo jih je, ki bi imeli meščansko šolo. Nemci pridejo večinoma vsi iz meščanskih šol.

Slovenci, ki pridejo naravnost iz ljudskih šol, imajo premalo znanja v nemščini, da bi mogli dohajati pouku ter tekmovati z nemškimi tovariši. S svojim znanjem nemščine naj bi sledili pouku, ki je razen slovensčine in katekizma popolnoma nemški! Ker mnoge ne razumejo, izgube zanimanje in z njim veselje do učenja. Manjka jim gotov besedni zaklad, ki bi mogli z njim svobodno razpolagati; zato se morajo učiti na izust — in tako pridejo do brezsmiselnega, duhomorne „hajlarije“. (Dijaški izraz za učenje na izust.) Mržnja do „hajlarije“ raste od dne do dne, iz nje se porodi malodušnost in lenoba, konec temu pa je prostovoljen ali neprostovoljen izstop. Tako se napravi prostor Nemcem, ki potem vstopijo v 1. letnik. Le tisti, ki imajo trdno voljo ter so vztrajni, si v teku časa pridobe toliko znanja v nemščini, da jim oblika učne stvarine ne dela več težko. Sedaj šele morejo vse duševne sile zediniti k razumevanju podavane vsebine.

Da pri mnogih znanje nemščine tako počasi napreduje, je krivo to, ker ne upoštevajo načela, da se tujemu jeziku kmalu in temeljito priučimo le z običevanjem. Današnji politički boji so se takorekoč že zanesli med ljudsko-šolsko mladež in seveda še bolj med dijake. Z nemškimi tovariši se iz narodnostnih ozirov običuje kolikor mogoče malo. Pa da bi med sabo in z gospodinjami doma večkrat nemški običevali na korist jezikovnemu znanju!

Mnenje, da že z nemškim govorjenjem postanemo narodni odpadniki, je tukaj popolnoma neutemeljeno. Verjemite mi, bodoči mladi tovariši, da več koristite svojemu narodu, če si z nemškim običevanjem čimprej pridobite potrebno jezikovno sigurnost ter tako dosežete boljše učne uspehe, kakor pa da s pretirano narodnostjo otežujete sami sebi učenje in zaradi tega ne izpolnite nad, ki jih stavijo v vas starši in narod. Tako je, dokler nimamo svojega — slovenskega učiteljskega!

Drugače pa je z Nemci. Učni jezik je itak njih materini jezik, zraven pa še imajo

dobro podlago v stvarnem znanju. Večina jih pride iz meščanskih šol, a če so premladi, stopijo še povrh v pripravnico. Koliko Slovencev pa je prej obiskovalo kako meščansko šolo? Le malo.

Starši in učitelji, ki imate, oziroma pripravljate učence za vstop na mariborsko učiteljsko, glejte da bodo prej dovršili katero meščansko šolo. Učenci bodo pozneje bolj napredovali na učiteljsko. Ne dajte se preslepiti s pripravnico, misleč, da si fant že v enem letu te pridobi, kar v meščanski šoli v treh letih.

Na Štajerskem se moramo še sedaj zadovoljiti s popolnoma nemškimi meščanskimi šolami, in tu bo gotovo kdo imel pomisleke, da bi se mu fant odtujil v narodnem oziru. Lahko je to seveda mogoče, a če je na stanovanju pri dobri, narodni obitelji ter se večkrat med letom pogleda k njemu, se to ne bo tako hitro zgodilo.

Malo na kakovost intelekta je pa treba tudi gledati, preden se da dečka na učiteljsko. V današnji borbi za kruh se je udemalo mnenje, da je za učiteljsko skoro vsak material dober. Dečki, ki so že na raznih drugih zavodih pokazali svojo nesposobnost, se zatečejo napolniti na učiteljsko. Tu se prerijejo, če že prej pri „čiščenju“ niso napravili prostora Nemcem, po parkrtnem ponavljanju vendarle do mature. Je li se pa z njimi dvigne kakovost naših vrst?

Pošiljajte na mariborsko učiteljsko res nadarjene, pridne fante z meščansko-šolsko izobrazbo ter napolnite z njimi omenjeni zavod. To bo ena izmed najuspešnejših akcij v dosedaj slovenskega učiteljskega v Mariboru in razmerje 8:21 se bo kmalu za stalno izpremenilo.

Nekdanji mariborski učiteljski.

Opomba uredništva: Priobčujemo ta članek, ne da bi se docela strinjali z njim: slovenskim učiteljskim ne moremo priporočati medsebojnega nemškarjenja in svojih fantov ne moremo siliti v meščanske šole iz enostavnega razloga, ker takih šol — razen ene — Slovenci nimamo! Sicer se nam pa zdi, da se utegne s priobčenjem tega članka vneti polemika, ki bo pač kulminirala v zahtevi: Preosnujmo šole! — Da tako koristno polemiko provociramo, zato priobčujemo gorenje vrstice! Naj torej govori napredno učiteljstvo v svojih okrajnih organizacijah! Treba še jasne in odkrite besede zlasti sedaj, ko smo započeli veliko kulturno delo: reformo šolstva!

Okrajne učiteljske organizacije.

Referent s slovenskega vseučiteljskega abit. sestanka v Ljubljani 1. 1909.

„Kakor naše pravosodje in državna uprava tako tudi vzgoja naše mladine ne odgovorja zahtevam, ki jih stavi znanstveni napredk XIX. stoletja na moderno izobrazbo človeka. Prirodoslovna veda, ki daleko nadkriljuje vse druge znanosti, se pri nas še vedno poučuje kot stranski predmet. Nasprotno se pa zdi vsem našim učiteljem najvažnejše ono mrtvo znanje, ki je še, rekel bi, nekako zlo iz srednjeveških samostanskih šol, katerih glavni smoter je gramatikalni sport in temeljito, časa pogubno znanje jezikov. Neprecenljivi pomen in vrednost dobrega pouka v šolah se nam je tembolj vtisnil v spomin, čim bogatejši in popolnejši je postal in so se razvijali vsi deli modernega kulturnega življenja v XIX. stoletju. — Toda razvoj učnih metod in načrtov ni korakal vzporedno z razvojem življenja. In potreba močne in obsežne reforme šolstva se nam vedno očitneje predočuje.“ — Tako govori veliki mislec Haecckel o šolstvu.

Kako naj napreduje šolstvo, kako naj se približa šola modernim znanostim in njihovim napredku, če se njim na podlagi državnih vzgajališč ne more približati niti učiteljstvo, ki je vendar najodločilnejši faktor pri šolstvu, s katerega edino pomočjo se lahko povzdigne šolstvo.

Toda država ne daje učiteljstvu dovolj izobrazbe, da bi bilo zmožno s pomočjo nje odpraviti tem nedostatkom in dvigniti šolstvo; vsa čast pa v tem oziru samozvesti ljudsko-šolskega učiteljstva, ki je s samoizobrazbo, s pomočjo svojih društev in s pomočjo svojega časopisja dvignilo sebe — proti volji klerikalizma — na dokaj visoko stopnjo.

Vsi narodi tekmujejo; učiteljstvo vseh narodov se trudi, da se povzdigne duševno in si potem izboljša šolstvo; tudi slovensko učiteljstvo je moralo iti v tem oziru preko državnih naredb, se je moralo samo izobraziti do popolnosti in se trudi, si izboljšati šolstvo in ga preurediti odgovarjajoče duhu modernega časa.

Najuspešnejše sredstvo so nam pa v to naše organizacije.

Ne glejmo svojih organizacij le kot strokovno-politiške organizacije, ne glejmo jih kot velik aparat kulturnega — narodnega dela, glejmo pa kot začetniki v prvi vrsti v njih važen, vzvišen kulturni faktor, ki je v prvi vrsti — za sedaj — nam namenjen za popolno in vsestransko izobrazbo, s pomočjo katere bomo potem delovali uspešno na vseh drugih izvenšolskih poljih organizacije.

Glavni del vse učiteljske organizacije, s pomočjo katerega se izvrše in uresničijo vsi sklepi in ideje učiteljstva, so pa okrajne učit. org. ali okrajna učiteljska društva.

Zaman bi bil ves trud učiteljstva, zaman vsi sklepi, zaman vse nade v bodočnost učiteljstva, da uspešno ne delujejo okrajna učiteljska društva.

A kdor meni, da je naša organizacija popolna, da so naša okrajna učiteljska društva popolnoma zadovoljivo urejena; ta se moti. Živimo v dobi diferenciacije dela, in neobhodna potreba delitve dela se nam kaže tudi v naših društvih; potreba bo naša okr. uč. dr. zopet razviti za stopnjo višje in jih z duhom časa reorganizirati. V prvi vrsti pa zahtevamo, da spozna njih ustroj in načela naraščaj ki prihaja, od leta do leta manj se zavedajo svojih stanovskih dolžnosti, iz naših učiteljskih.

Podajmo ideje mladini — naraščaju se v dobi razvoja in samoizobrazovanja, in vsvesti sem si, da bo naraščaj v bodoče vršil vestno svojo nalogo in se mu naloga ne bo zdela pretežka! Podajmo ideje naraščaju, da se ne bo godilo kakor dosedaj, da bodo z učiteljstvom zamrle njih ideje in delo!

Kaj nam pomaga, če si zgradimo mogočno zgradbo, če pa ni za nami, ki bi jo znal voditi in uporabljati nje korist — in končno ostanejo od nje le razvaline, podrtije, ostanki.

Če si učitelj svojega naroda, si rojen zato, da delaš, a ne, da le opazuješ, kako delajo tvoji tovariši, ne da se jih izogiblješ, temveč da se jim pridružiš — ali morebiti samo zato, da si si zagotovil svoj obstanek — ne, učitelj si, in čeprav je tvoj obstanek borno zagotovljen, je vendar velevažen in velepomemben in vzvišen za kulturni razvoj naroda.

Da pa učiteljska društva od mlajšega učiteljstva ne prejemajo one moči, ki bi jo morala, je temu vzrok, da učiteljski naraščaj ni dovolj poučen o njih, torej se tudi upravičeno ne more navduševati za njih namene in smotre, ker jih ne pozna.

(Dalje.)

„Glasbeni vestnik.“

Glasbeno polje učiteljstva.

Predaval na sestanku deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani A. Wašteta.

(Dalje.)

II.

Vpraša se, kako izvesti ta načrt?

Dani so nam v tem oziru skoro vsi pogoji. Preizkušnja posluha je predpisana že pri izpitu ob vstopu na učiteljsko, tu so pa dana sredstva in prilika izobraziti se glasbeno praktično kakor tudi teoretično. Če bi pa želel še specialne naobrazbe na tem polju in višje naobrazbe, je na razpolago „Glasbena Matica“, ki bi jo moral vsak učiteljski pridno posecati.*

Sami si moramo na podlagi šolske izobrazbe vzgojiti spretnih pevovodij, ki bodo gojili in širili to stvar in tako pripravljali tla. Lahka bi bila ta vzgoja, in sicer praktična stran vzgoje pevovodij, na učiteljskih. Saj se spominjam, da smo imeli za svojih študij v vsakem letniku svoj zbor s svojim pevovodjo.**

Vse bi šlo, samo stvari bi bilo treba nekoliko bolj resno se oprijeti, se združiti ter vse navajati k sistematičnemu delovanju. Gotovo bi se pa našel v dotičnem kraju med učiteljstvom kak višje naobražen učitelj v tem oziru; dolžnost njegova bi bila, priskočiti kandidatom na pomoč.

Da si že na učiteljskih vzgojimo pevovodij, je treba, da se ustanovi v vsakem letniku zbor. Povabi se pa le take dijake, ki imajo resnično veselje do petja, da bodo tudi k izkušnjam hodili. Take razredne zbere bi poučeval najzmožnejši izmed dijakov ali pevec dotičnega zbora. Tako bi bili na učiteljsko štirje zbori s štirimi pevovodjimi. V vseh štirih zborih bi se gojile enake skladbe, tako da bi pri generalnih vajah združili vse zore v en velik zbor, kjer bi se pilila skladba, ki je bila priučena že v razrednih zborih. Tako bi se delo delilo, študiralo bi se hitro in dobro, kakaj najzmožnejši, ki bi vodil generalne izkušnje, bi ne imel drugega truda kakor gledati na deklamovanje. Samo obsebi se razume, da gre tu od lažje skladbe do težje. — Tako bi se menjavali pevovodje, si s tem razdelili delo in obenem vsi poizkušali voditi zore praktično, kar je pa glavni namen.

V nekoliko letih bi imeli na kmetih že precej pevskih zborov, katerih namen in smoter bi bilo petje in ne samo o maškera de in druge take zabave.

Toda ne samo naloga učiteljstva in učiteljskih samih bi bila, da se vzgoji kolikor mogoče več spretnih pevovodij, ki bodo delovali na glasbenem polju med narodom; v prvi vrsti je to naloga naših učiteljskih, da ne ostajajo pri glasbeni vzgoji

* V Glasbenem vestniku „Uč. Tov.“ smo že letos poročali, da se je pri zadrževanju „Dež. uč. dr. v Lj.“ osnoval „Glasbena Matica“ kurz za vzgojo pevovodij za učiteljske. Ta kurz ima sedaj tri dele in poučuje v njem tudi strokovnjak na tem polju, g. koncertni vodja M. Hubad. Kurz se bo od leta do leta izpopolnjeval in je v doglednem času upati, da ga vzame „Glasbena Matica“ popolnoma v svoje okrilje in ga napravi vsakomur dostopnega. — Toda ne samo v Ljubljani, misliti se bi moralo na tak tečaj v vseh krajih, kjer so slovenska učiteljska. V Ljubljani ima skrb za pospeševanje zanimanja za glasbo pri učiteljskih v rokah glasbeni odsek dež. slov. uč. dr., ki se je nalašč v to svrhu osnoval.

Uredn. * Kolikor nam je znano, imajo na ljubljanskem učiteljsko tudi učiteljski svoj orkester, ki je imel uspehe že priliko pokazati pri Gajevi slavnosti.

Uredn.

učiteljstva samo na ozkem temelju šole, temveč se podatudi kaj praktičnega za zborovodstvo, za glasbeno delovanje med ljudstvom.

Toda tudi to vzgojo pevovodij je potreba organizirati. V to svrhu je potreba osnovati pri deželnih učiteljskih društvih glasbene odseke, ki jim budi namen, skrbeti za vzgojo pevovodij pri učiteljskih dotične dežele. Če izvedejo vestno to svojo nalogo, je storil vsak posamezen tak odsek dovolj in ni mu potreba nalagati nikakih drugih poslov, ker bo s tem imel dovolj opravila.

Imeli bi po kmetih mnogo pevskih društev, ki bi jih ustanovili in vodili učitelji. Potreba bi nam bilo sedaj zveze e teh pevskih društev, da bi bila vse to nekaka celota, ki bi imela neke svoje glavo.

V ta namen bi se osnoval v socialnem odseku okrajnih učiteljskih društev glasbeni pododsek. Temu glasbenemu odseku kot nekaki zvezi pevskih društev bi pristopila kot člani vsa pevska društva dotičnega okraja, ki so jih osnovali in jih vodijo učitelji. Zastopali bi v odseku posamezna pevska društva vsekakor učitelji.

Naloga teh odsekov in njih sestankov bi bila, dajati navodila, združevati pevovodje dotičnega okraja, prirejati strokovna predavanja, razširjati in posredovati za partiture in glasove posameznim pevskim društvom. Posredoval in nasvetoval bi pa ta odsek tudi, katera glasbena dela naj se nabavijo v okrajne učiteljske knjižnice, da bi se na podlagi njih učiteljstvo zobraževalo in si s tem samemu ne delalo nepotrebnih stroškov. Skrbel bi ta odsek tudi, da bi se snovala s pomočjo učiteljstva v dotičnem okraju pevska društva.

Če bi se tako delovalo, bi pevska društva in glasba dobila kmalu drugo smer nego jo imata danes. Stojim na stališču, da je glavna oseba v vsakem pevskem odboru pevovodja in ta diktira, kaj se bo pelo v sezoni, ne pa odborniki. V pevskih društvih in zborih, ki so pa vse prej nego glasbena društva, na primer koledna, pogrebna i. t. d., se pa postopa drugače. Odborniki imajo sejo. Vzamejo v roke koledarje in študirajo. V mesecu decembru moramo napraviti zabavni večer. Za ta večer se morajo naučiti pevc par skladb. V mesecu januarju mora biti plesna zabava. Tudi tu ne sme manjkati petja, zbor mora naštudirati nove skladbe. No, v februarju je pa neobhodno potrebna maškara s šaljivimi pevskimi nastopi. Pevovodja uči petje, tukaj imaš polje za svoje delovanje! Društvo, ki hoče biti pevsko društvo, mora po petju ravnavati javni nastop, po petju zabavo in ne narobe. Smoter vsemu bodi petje!

Z glasbenimi pododseki okrajnih učiteljskih društev bi se povzdignila glasba posameznih okrajev. Potreba nam je pa misliti tudi na zvezo teh glasbenih odsekov, v kateri bi se delegati kot zastopniki glasbenega pododseka posameznih okr. in dež. učiteljskih društev sešli in posvetovali o celem glasbenem sistemu.

Ta glasbeni odsek bi tvorila „Zavezina“ delegacija,* katerega odbor bi bil centralni odbor vseh glasbenih pododsekov okrajnih in deželnih učiteljskih društev. V njem bi se sešli in posvetovali zastopniki posameznih glasbenih odsekov.

Namen tega glavnega odseka bi bil, izdelati vsako leto podrobni načrt za letno delovanje pevovodij. Nasvete v tem oziru bi prinesli že zastopniki posameznih pododsekov s seboj. Postopanje bi bilo tem potom domenjeno in enotno. Ta odsek bi posredoval tudi lahko za muzikalije, ki bi jih potem dobivala pevska društva potom glasbenih pododsekov okrajnih učiteljskih društev. Dalje bi sečasoma tudi sam zalagal muzikalije, ker bi jih na ta način lahko razpečal na vse pevske zore, ki bi bili v zvezi. Tudi skladatelji sami bi lahko oddajali odseku svoje skladbe, da jih založi. Dalje bi se ta odsek posvetoval in posredoval za kurze za vzgojo pevovodij in bi to svoje delo izvedel vzajemno z učiteljskim odsekom. V evidenci bi imel vse pevske zore in skrbel za naraščaj pevovodij. Skrbel bi pa tudi odbor tega odseka za strokovna predavanja v glasbenih pododsekih okrajnih učiteljskih društev in za zadavne strokovne referente.

(Konec.)

Kranjske vesti.

— Petindvajsetletnico svoje poroke je praznoval v Ljubljani tovariš nadučitelj in občinski svetnik Anton Likozar dne 28. pret. m. v ožjem krogu svoje družine. Ob enem je praznoval tudi tridesetletnico odkar je prišel od okupacije iz Bosne. Tovariš Likozar je še eden tistih učiteljev, ki so morali pri vojaki služiti tri leta aktivno. Služil je pri 4. ženijski kompaniji, pri kateri edini so bili častniki in podčastniki skoro sami Slovenci. Omenjena kompanija je šla prva pri Brodu čez Savo s huzarji, ki so jih pri Maglaju masakrirali. Od Broda do Sarajeva je bila vedno na čelu trupi in se je tudi udeležila uličnega boja v Sarajevu. Častniški namestnik profesor Jeraj in podčastniki: vitez Premerstein, nadde-setnika Vončina in Kenda so šli jeseni 1879. l. domov z drugimi trupami, a kompanija s stolnikom Veselom je ostala še do konca aprila 1880. leta v Bosni, kjer je bil tov. Likozar

* Primerjaj nov načrt delitve dela „O principih organizacij“ v „Učit. Tov.“ II. del.

naddešenik in podčestnik Toplak, ki je sedaj davkar v Ptuj. Edina, po večini slovenska ženijska kompanija, je šla torej najprva v Bosno in se je zadnja vrnila iz okupacijskega ozemlja pred tridesetimi leti. Vsem, ki so prebili toliko težav pri okupaciji in se vendar srečno vrnili v slovensko domovino, kličemo: Še mnogo let! — Gotovo je tudi zanimivo, da tov. Likozarju vojaških let nič ne štejejo v službeno dobo. Pa še nekaj je takih tovarišev, ki so z nami prepričani, kako hvaležna zna biti svojim zvestim sinovom — domovinu!

—r— **Usposobljenost izpiti za splošne ljudske in meščanske šole** so se zavrhili pred ljubljansko izpraševalno komisijo prejšnji teden. Potrjen je bil za meščanske šole: definitivni učitelj Karel Javoršek v Ljubljani s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Posebni izpit za nemške ljudske šole je napravila Krist. Sattlerjeva, prov. učiteljica v St. Vidu pri Ljubljani. Za splošne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom je bila potrjena Josipina Smoletova na Viču; s slovenskim in nemškim učnim jezikom sledeči prov. učitelji, oziroma učiteljice: Karel Blažič v Erzelju; Ivan Jocič v Koprivniku; Ciril Petrovec, c. kr. podučitelj v Trstu; Antonija Adamičeva v Horjulu; Josipina Arhova v Spodnji Beli; Ana Golijeva v Šmarjeti; Marija Grobovškova v Talčem Vrhu; Leonida Herzogova, učit. supletinja v Ljutomeru; Roza Jovanova v St. Vidu pri Ljubljani; Vita Keršnikova v St. Vidu pri Brdu; Leopoldina Kogejeva na Vojskem; Marija Košakova na Viču; Marija Mikulševa v Sv. Boštjanu na Korškem; Slava Skaletova v Novem mestu; Vera Tancigova v Izlah; Gizela Ušeničnikova na Dobravi; Marija Zakrajškova v Stopičah; Karolina Zupančičeva v Preddvoru; Jerica Žebretova na Skaručini.

—r— **Značilno pismo.** Naš urednik je dobil od prijatelja pismo, kjer stoji tudi te značilne besede: „Kako se Ti godi? Meni slabo; od oktobra sem bil bolan, štiri tedne v postelji, v aprilu sem zopet začel poučevati. Obravnave v deželni zboru sem čital z veseljem, a niso prinesle ničesar. Oh, ti grdi klerikalci, res nas bodo izstradali. Sila in glad sta nekoliko razredčila naše vrste, upam, da smo sedaj čisti! Mi pa stojimo in pademo s svojim prepričanjem, pa naj se zgodí, kar hoče! Stradati in trpeti me ne bodo učili, saj sem temu vajen od mladih nog, v boju pa že stokrat preizkušen in dobro utrjen, pa se nič ne bojim!“ — Te moške besede naj čitajo uskoki in — sram jih bodi!

Štajerske vesti.

—s— **Kaj pa to?** Letos se vrše učiteljske uradne konference na Spodnje Štajerskem ločeno: Slovenci posebe in Nemci posebe. Okrajni šolski svet v Slovenjem Gradcu pa pošilja seveda nemško „Tagesordnung“. Referat A je naveden nemško in slovensko, referat B ima pa samo nemški naslov. Ali nadzornik Schechel za slovenske šole ne zna s svojim stalnim konferenčnim odborom toliko slovensko, da bi povedal tudi za referat B slovenski naslov, ali pa hoče tem potom vplivati, da se ta referat — ki se mu pri konferenci določi poročevalec — ne sme izdelati slovensko! Eno ali drugo; a oboje jako žalostno za naše razmere! Zahtevamo jasnosti!

—s— **Nemška vsiljivost.** Na Ptuj nameravajo ustanoviti deško meščansko šolo, seveda z nemškim učnim jezikom. Ker pa imajo menda premalo domačih nemških dečkov, ki bi obiskovali to šolo, so poslali na vsa šolska vodstva v Ptujskem okraju poziv, naj nabirajo dečke iz dežele, ki bodo obiskovali to šolo. S tem se je ponudila posebno nadučiteljem prilika, da se prikupijo nemškim merodajnim krogom v Ptuj. Ne čudite se torej, če storijo nekateri nadučitelji vse mogoče, da bi pridobili slovenske dečke, oziroma njih starše za to šolo — penemčevalnico. Zgražamo se pa tudi nad predrznostjo ptujskih Nemcev, ki se upajo tako izzivalen poziv poslati na slovenske šole, saj si lahko mislijo, da so na nekaterih šolah še narodno čuteči učitelji, ki se bodo tej politiki uprli. Naji nam rajše dajo slovenskih šol, ko že itak dolgo prosjamo zanje! Pa seveda, kadar prosijo Slovenci za svoje šole, imajo oblasti — zaprta ušesa!

—s— **Velik koncert v Mariboru.*** Glasbeno društvo v Mariboru priredi dne 7. maja t. l. na korist dijaške kuhinje koncert. Vzpored vsebuje izbrane skladbe svetovnih skladateljev in bo ponujal redek umetniški užitek. Orkester je pomnožen na 40 oseb, med katerimi so znani umetniki-diletanti. Vzpored obsega: 1.) Meyerbeer: Venčevalna koračnica iz opere Prerok. 2.) Pl. Weber: Overtura k operi „Oberon“. 3.) Smetana: Uvod in kraljevi prihod iz opere „Dalibor“. 4.) a) Haydn: Arija iz oratorija „Stvarjenje“, b) Hildach: Pesem: Pomlad je je prišla. 5.) Beethoven: Lahretto iz II. simfonije. 6.) Jakl: Narodni potpouri: Potovanje po Kranjskem. 7. Offenbach: Barkarola iz „Hofmannovih pripovedk“. 8.) Pesmi: a) Viktor Parma: Poslednja noč, b) dr. B. Ipavc: Ciganka Marija, c) Goldmark: Studenček, d) Grieg: Jaz ljubim te. 9.) a) Parma: Intermezzo iz opere: „Ksenia“, b) Moskovsky: Serenada, 10.) R. Wagner: Bojna himna iz opere „Rienzi“. — Pesmi pod točko 4. in 8. poje koncertna

*) Za zadnjo številko prepozno došlo.

Uredn.

pevka gospa Jeanetta pl. Foedranspergova, — Učiteljstvo se najljubneje vabi, da se udeleži tega koncerta in ga priporoči svojim znanecem in prijateljem. Če učiteljstvo poseča ta koncert, pripomore neposredno k gmotnemu razvoju slovenske filharmonije na nemško-slovenski meji

—s— **Iz St. Pavla pri Preboldu** poročajo: V poljudno poučni besedi je predaval nadučitelj tov. Petriček v nedeljo, dne 24. aprila, v tukajšnji šoli o umnem hmeljarstvu. Udeležilo se je shoda okoli 200 hmeljarjev, mej njimi, kar se je z veseljem opazovalo, dobra tretjina žena in mladeničev. Poslušali so predavatelja z napeto pozornostjo, kar svedoči, da pojmijo važnost te stroke poljedelstva za naše gospodarstvo. Lepa hvala predavatelju, ki je vedel z nazorili oživiti in z živahnim trurnim, z zdravim humorjem prepletenim govorom zbujati in utrjati zanimanje poslušalcev!

—s— **Nova šulferajnska šola.** V Peklu pri Poljčanah na Spod. Štajerskem bodo zidali šulferajnsko šolo. Nemški „Schulverein“ je že določil v ta namen 50.000 K. Kako potrebna da je šola, dokazuje dejstvo, da je v Peklu in okolici 5 nemških rodovin. Žal, da se potegujejo za nemško šolo tudi nekateri slovenski zaslepljenci, ki najbolje pritiskajo na podpise slovenskih staršev. — Za to šolo agitira na prižnici tudi — župnik Cilenšek!

—s— **Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.** Odbor razglašá: Dne 11. marca je umrla članica Katarina Jelas v Mariboru. 82. smrtni douesek po 2 K naj se torej gotovo vplača tekem enega meseca. To je prvi smrtni slučaj v tekočem letu. Zadnji, 81. — Fetter iz Gradca — je bil decembra lani in je bil vplačan januarja letos.

—s— **Schulvereinsko šolo na Bregu pri Ptuj** so začeli že staviti. Treba bo hitrih in odločnih korakov za obrambo slovenskega ljudskega šolstva v okolici.

—s— **Nadučiteljsko mesto** v Kaplji na nemški meji, kjer se nahaja štirirazredna mešana šola, je razpisano. Učni jezik je samo v prvem razredu slovenski. Prošilec mora biti zmogel subsidiarno poučevati veronauk. Prošnje je vložiti do 21. maja. (Nemškemu učitelju bi podelil šulferaju 200 kron podpore na leto, Krajni šolski svet je precej nemškutarski.)

—s— **Uradni list marib. okr. glav.** naznanja, da hoče južnoavstrijska turnvereinska župa v Gradcu in, če mogoče, tudi v Mariboru prirediti za učiteljstvo posebne tečaje za mladinske igre. Vprašamo mariborsko okr. glavarstvo, ali bi sprejelo v uradni list tudi naznanilo kakega sokolskega tečaja?

—s— **Na naslov c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu.** C. kr. deželni šolski svet v Gradcu se usojamo vljudno vprašati: 1. Ali je v zakonu utemeljeno, da gre okrajni šolski nadzornik povodom nadzorovanja šole v župnišče po informacije o učiteljskem osebju? 2. Ali je c. kr. deželni šolski svet v Gradcu voljan posredovati, da pri kvalifikaciji učiteljstva v bodoče ne bo na take in enake načine sodelovala duhovščina, ker bi se s tem vzgojilo grdo in mnogokrat tudi za učiteljstvo usodepolno ovaduštvo? 3. Zakaj se ne odpravi tajna kvalifikacija, ko je vendar znano, da kak analfabet dostikrat (zlasti pri kompetencah) natanko pozna kvalifikacijo učitelja, medtem ko dotičnik nima niti pojma o tem, nadzornik sam pa v župnišču učitelja že prej opiše, še preden je zagledala sodba o njegovem trudopolnem delovanju beli papir.

Goriške vesti.

—g— **Popravek.** V 16. št. „U. T.“ v dopisu A. Lebana mora stati: „Caveant consules!“ in „Au revoir!“

—g— **Vprašanje laške realne gimnazije v Gorici.** Iz Gorice poročajo: Vsakdo ve, da bi že lahko imeli v Gorici take šole z laškim in slovenskim učnim jezikom, in sicer na državne stroške, ako bi hoteli Lahi resno privoščiti tudi Slovincem srednjo šolo. Naši Lahi pa so se postavili na stališče, da bodo rajši sami vzdrževali laško gimnazijo, nego da bi prišli tudi Slovenci do svojega zavoda. Mestni svet goriški je dovolil v ta namen prispevek 3400 kron, drugo zložijo in so deloma že zložile Furlanske občine in mesta. Za sedež gimnazije se najme del prvega nadstropja v ul. sv. Klare, ki je last občine in kjer se je nahajal nekoč oddelek dragoncev. Novo šolo nameravajo otvoriti že s prihodnjim šolskim letom. Goriška občina tiči že sedaj do grla v dolgovi, in nič boljše niso finance drugih furlanskih občin Dejstvo, da zagotovljeni pri-spevki niti oddaleč ne bodo zadoščali v pokritje stroškov love gimnazije, daje precej misliti, a da so Lahi tako pogumni, daje slutiti, da se jim je v ta namen obljubila izdatna podpora ali od dežele ali od države. Mi bomo stali na straži, bomo gledali na to, da se ne bo trošil niti deželni niti državni denar za trimoglavost goriških Lahov.

Istrske vesti.

—i— **Otvoritev koprške razstave.** Dne 1. tm. se je v Koprju vršila na slovesen način otvoritev deželne razstave istrske v Koprju, ki se je — kakor znano — udeležuje le laški del Istre. Po mestu je vladalo živahno

vrvenje; mnogo tujcev, zlasti Tržačanov je izletelo v Koper. Slavnosti otvoritve so se udeležile državne in avtonomne oblasti. Govorili so župan koprski, deželni glavar dr. Rizzi, poslanec Salata in namestnik Hohenlohe. Nato so si gostje ogledali razstavo, ki pa ni še popolnoma izgotovljena.

—i— **Iz Kopra** poročajo: Naša Istra polagoma, polagoma, ali vendar napreduje. Nedavno je bila otvorjena šola v Truškah, ki je menda že dvorazredna, in kmalu se baje otvori nova šola tudi v Borštu. To so seveda razveseljive vesti, razveseljivo pa ni naslednje, Slišati je bilo in meni so povedali tamošnji ljudje, da prebivalci popolnoma slovenske vasi Labor, ki ne znajo niti najpotrebnejše iz italijanskega jezika, da morejo občevati z Italijani, kadar prihajajo po svojih poslih mednje, prosijo in nabirajo podpise, naj bi se pri njih u s t a n o v i l a L e g i n a i t a l i j a n s k a š o l a, ker jih bo baje manj stala. Tamošnji kmetje pravijo, da jim manjka le še malo podpisov. Ne vemo, koliko je resnice na tem, ali možno je, da nevedno ljudstvo, zavedeno po kakem brezvestnem človeku, zahteva to, kar bi ne le ne koristilo, ampak direktno škodovalo. V interesu stvari bi torej bilo, da bi se kompetentni faktorji, ki jim je pri sreju napredovanje našega bednega naroda v Istri, informirali o stvari, eventualno poučili ljudstvo in izkušali vsekakor prepričati, da se kaj takega ne zgodi. Ne smemo dopustiti, da bi nastale v Laboru druge Krkavce.

—i— **Novo društvo.** C. kr. namestništvo je vzelo na znanje pravila novega društva „Narodna čitaonica Nada“ s sedežem v Matuljah.

Splošni vestnik.

Preselitev. Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom, se je 4. maja 1910. preselila v Frančiškansko ulico št. 8, pritličje na levo, zadnja vrata.

Vojaške vaje učiteljev. Prve vojaške vježbe učiteljev se vrše letos na Štajerskem in Korškem od 18. julija do 11. avgusta ali od 1. do 28. septembra, na Kranjskem in Primorskem od 18. julija do 11. avgusta. Orožne vaje se vrše v celem kornem okrožju od 18. do 30. julija, na Korškem in Štajerskem tudi od 1. do 13. septembra.

V udobnost sl. šolskim vodstvom in krajnim šol. svetom iz Kranjske in Primorske je stopila tvrdka Schüller iz Amstetna, ki je tudi na slovenskih šolah na dobrem glasu vsled svojih tintnih ekstraktov, v zvezo z Učiteljsko tiskarno in se naj vsa naročila naslove na Učiteljsko tiskarno v Ljubljani. Ta zbere naročila in jih pošlje tovarni. Blago se odpošilja kakor dosedaj iz tovarne.

Po sklepu lista.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega ima v četrtek, dne 19. maja 1910, ob 1/2 11. uri dopoldne v Idriji svoj občni zbor.

Dnevni red:
1. Pozdrav predsednika. — 2. Predavanje gosp. dr. Frana Ilesiča; „Gibanje kot element duševnega življenja s posebnim ozirom na pouk“. — 3. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo. — 4. „Protialkoholno gibanje in šola“, predava tovariš nadučitelj Ivan Bezeljak. — 5. Volitev odbora. — 6. Raznoterosti.

Popoldne ogledavanje rudnika in drugih idrijskih znamenitosti. — Vabimo k obilni udeležbi vse cenjene tovariše in tovarišice, kakor tudi vse prijatelje šole in učiteljstva.

Razpisano nadučiteljsko mesto. Na v drugem plačilnem razredu se nahajajoči dvorazredni šoli na Koblju v Konjiškem okraju je razpisana nadučiteljska služba do 15. majnika. Minulo jesen se je šola razširila, in je pripravljen tudi že tretji razred. Stanovanje je lepo, vrt velik; oskrbovanje poštne oddajnice proti odškodnini letnih 240 K na razpolago, ker jo do jeseni oskrbuje dosedanji nadučitelj. Mesto je posebno priporočljivo za čebelarje; dosedanji nadučitelj je imel v čebeloreji lep postranski zaslužek.

Listnica uredništva.

H. J. K. (Istra): Pišite na naslov: Fran Suher, c. kr. učit. profesor v Ljubljani. — A. M. v P.: Oboje porabimo čimprej. — Idealistinja: Prejeli in priobčimo. Več zanimivosti smo morali zaradi tesnega prostora odložiti na prihodnjo številko.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1129.	Kranjsko.	1—1
V krškem okraju se razpisujejo s tem nadučiteljska služba na štirirazrednici na Raki, nadučiteljska služba na dvorazrednici v St. Juriju pod Kumom, učiteljska služba na euorazrednici v Svibem, po dve učiteljski službi na petrazrednici v Cerkljah in na trirazrednici v St. Rupertu, po eno učiteljsko službo na petrazrednici v Leskoven, na štirirazrednicah v St. Janžu in St. Jerneju in na trirazrednicah v Šmarjeti in Tržišču v stalno nameščenje.		
Opomni se, da se pri eni učiteljski službi na ljudskih šolah v Cerkljah in St. Rupertu kakor tudi pri razpisanih službah na ljudskih šolah v Leskoven in v St. Janžu upoštevajo le moški prosilci.		
Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj do 25. maja 1910.		

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 27. aprila 1910.

Zagrebski
Franck z
kot tovarniško znamko
priporočujemo kot priznana najboljši pridatek za kavo!
Z. L. 1154, 1151

Malo odgovora g. Karlu Štravs, učitelju na Colu.

Naprej moram povedati, da nisem preje odgovoril zaradi odsotnosti enako napadenega kolege. Ker pa stvar zori, smatram za potrebno, da storim sam, da se g. kolega Štravs ne bo preveč vznemirjal.

Gosp. Štravs naj se preje potruedi, da bo zvedel, kdaj in kje sem jaz „neresnico“ govoril, potem naj šele piše.

Kar se tiče kameleona, pa bo šlo drugače in bolj počasi. Vem, da on ni kameleon, ker ni še zadosti prepariran za to stvar. Opo-minjam ga pa, če ve, da prosto ljudstvo imenuje neko žival „pol tiča, pol miša“. O tem pa naj sam razmišlja. Vsem drugem zdaj molčim. Prihodnjic naj pa g. kolega pove kaj o socialistih.

V Budanjah, 19. aprila 1910.

Vinko Brus,
nadučitelj.

Nobena kapljica

ne koristi tako želodcu,
kot požirek
pristnega „FLORIAN-a“!

Človek!

Pomni treh besed:

želodca red!

Postavno varovano.

Nizke cene
elegantna oblika
velika trpežnost
so lastnosti, ki jih ima

! obuvvalo !

češke tvrdke

V. Havel v Blatni

(južno Češko).

Cenik, v katerem je navedeno podrobno navodilo za jemanje mere, pošljem takoj franco.

Definitivnim učiteljem dovoljujem na željo male mesečne obroke.

Nepriležno blago rad zamenim!

Poprave črevljev se izvršujejo kar najskrbneje.

Ne zabite
„Učiteljskega konvikta!“

Ozirate se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

IDA ŠKOF-WANEK

16-5 Pod Trančo.
Klobuki za dame in deklice vseh vrst (originalni dunajski in pariški modeli).
Velika zaloga vencev in trakov.
:: Žalni klobuki vedno v zalogi. ::
:: Popravila se točno in okusno izvršujejo. ::

Ivan Soklič

v Ljubljani
Pod Trančo št. 2
priporoča cenj. občinstvu svojo veliko in bogato zalogo 12-6
klobukov, slamnikov, čepic, peres itd.
vse po najnižjih cenah.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 52-2

Najboljše orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje
RUDOLF PAJKR & Komp.,
Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloga: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštulne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Knjigarna

L. Schwentner

Ljubljana, Prešernova ulica 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: Akropolis in piramide. Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4-50. 30-30

Cankar Ivan: Za križem. Obsega 13 novel in črtice z epilgom. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4-50.

Levstik Vladimir: Obsojenel. Vsebinski: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec, Bikard Malloprou. Broš. K 2-50, eleg. vez. K 3-50.

Milčinski Fran: Igračke. Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K. Murnik Rado: Jari junaki. Humoreske. Br. K 2-50, el. vez. K 3-50.

Ustanovljeno leta 1856.

Fran Doberlet

Ljubljana 13-8

Francišškanska ulica št. 10.

Zaloga najrazličnejšega pohištva, od preproste do nufinejše oprave.

Dekoracije celih stanovanj.

Prvi pogrebni zavod na Kranjskem.

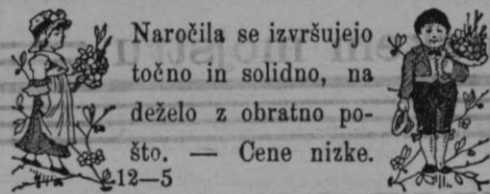
Pre vzemajo se pogrebi tudi zuna Ljubljane po najnižjih cenah.

Zaloga različnih mrljiških krst od 6 kron naprej.

— Postrežba točna in solidna. —

ANTON BAJEC

umetno in trgovsko vrtnarstvo
v Ljubljani, Pod Trančo
se priporoča slav. občinstvu za obilno naročbo. Vedno sveže cvetje za šopke in vence, raznovrstne zelene cvetice v loncih itd. itd. Jako okusna izvršba.

Naročila se izvršujejo točno in solidno, na deželo z obratno pošto. — Cene nizke. 12-5

Največja in najstarejša tovarna

lončenih pečij in lončenih izdelkov

A. Drelse

Ljubljana

Priporoča se slavnemu občinstvu in cenjenemu učitelstvu v naročilo na štedilna ognjišča in peči

preprosto in najfineje izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih kar najbolj strokovnjaški, zanesljivo in trpežno po najnižjih cenah. Zupniščem, samostanom in šolam znaten popust. — Mnogokrat odlikovan. — Ilustrovani ceniki so na razpolago. 46-12

Slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem vljudno priporočam svojo izvrstno urejeno knjigoveznico.

Izvršujem vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upeljal posebno trpežno in lično vezavo, namreč v celo močno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno. Pri večjih naročilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

Anton Janežič

knjigovez 12-8

Ljubljana, Florijanske ulice 14.

Modni salon

Ozmec & Vičič

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 7. Hotel pri Maliču 12-4

priporoča svojo bogato zalogo damskih in otroških klobukov.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Elektroradiograf „IDEAL“

Hotel pri Maliču. Franc Jožefa cesta št. 1. Zraven glavne pošte. Vsak četrtek in vsako soboto od 3. do 6. ure popoldne predstave za dijake s poučnim in zabavnim vzporedom, odobrenem po slavnem mestnem magistratu in slavni deželni vladi. (Po sklepu slavnega deželnega šolskega sveta.)

Ob sobotah od 3. do 4. ure imajo vstop samo dijakinje s spremljajočimi starši. 40-7 Vljudno se priporoča Ravnateljstvo.

Kri! Moč! Zdravje!

dobe, ohranijo dotični, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, Puro, Somatose, Sanatogena, redilnih soli, mesnih izvlečkov, juhinih začimb, otroških mok itd. — pijejo Sladin. Pri tem si prihranijo mnogo denarja pri gospodinjstvu, kakor tudi na sladkorju in mleku. Ta vesela in gospodarsko velevažna vest oznanja še sledeče: Vsem, ki se čutijo slabe in bolehe in hočejo okrepite svoje telo, doječim materam, dojkam in dojenčkom, ki se ne hranijo z materinim mlekom, priporočamo Sladin, to je dr. pl. Trnkóczy-ja sladni čaj. En zavoj, 1/4 kg vsebine, velja 50 v, se dobi povsod. Po pošti najmanj 5 zavojev iz glavne zaloge lekarnarja pl. Trnkóczy-ja v Ljubljani, Kranjsko. Sladin je najbolj prirodno redilno živilo. Prekaša na dobroti in ceni vsa druga tovarniško izdelana redilna živila. 12-5 Na tisoče zahvalnih pisem potrjuje to.

C. kr. priv. občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu

ustanovljena leta 1831.

Jamstveni zakladi znašajo nad 346 milijonov kron. Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka na življenje

	meseca aprila 1910.	od januarja 1910.
Vložilo se je ponudb	1735	7504
za zavarovano vsoto	K 14.844.678 01	K 62.339.127-71
Izgotovljenih polje je bilo	1468	6512
za zavarovano vsoto	K 12.226.161-89	K 54.329.406-92
Naznanjene škode znašajo	K 736.612-50	K 3.286.701-77

I. Buzzolini

delikatesna trgovina, Ljubljana, Stritarjeva ulica.

Najfinejša in vedno sveža zaloga gnati, salam, raznih vrst klobas i. t. d. Izdelovalnica kranjskih klobas. 12-5

FRANC SCHÜLLER, Amstetten, N.-A.

pošilja za šole in večje urade tekoči tintni ekstrakt. 1 liter tintnega ekstrakta št. 2 (4 K) da 20 lit. črne šolske tinte à 20 v.

2-1 1 liter železno šiškastega ekstrakta št. 3 (6 K) da 10 litrov prave Anthrazen-tinte à 60 vin. Brezplačno priložim: 1 steklenico ekstrakta za 1/4 litra rdeče kovinaste tinte 40 vin. Ti ekstrakti so tekoči, brez gošče in se dobi, z mrzlo vodo pomešani, takoj rabljivo tinto.

Preizkušeno in priporočeno od mnogih deželnih in okrajnih šolskih društev. — Od 3 litrov dalje poštne prosto. Brez povzetta. Nič ni treba pošiljati danarja vnaprej. Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Gratis-vzorci se naroča direktno pri tovarni.

Lak za šolske table

črn in medel

: Olje proti prahu :

priznано najboljšje prodaja

Adolf Hauptmann

v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike! 52-10

Popolna razprodaja!

Ker je nastal v moji trgovini požar ter je zaraditega blago nekoliko pokvarjeno, prodajam vse v moji trgovini se nahajajoče blago, kakor: klobuke, slamnike, trakove, otroške čepice, damske športne kape, svilo, rokavice, pasove iz elastike, igle in drugo za vsako ceno, dokler je kaj zaloge.

Obilnega obiska prosi 44-9

Minka Horvat

Sv. Jakoba trg. Bahovčeva hiša.

Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo 52-16
stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd.
Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate
za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz
češke tkalnice 52-42

Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku u Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih
društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2-8 metrov dolgih odrezkov
cefira, kanafasa, flanelo, platna, modrotiska
itd. Zavoj 45 m za 18 K, najboljša kvaliteta
40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja
za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in
močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci
blaga zastoj in franko.

Odlikovana 40-4

Prva kranjska tvernica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeva ulica, št. 5 blizu Gradišča

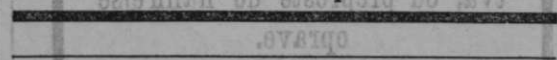
Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene
pianine, klavirje in harmonije tudi samograalne
za gotov denar, na dolna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in najceneje.

Največja tvernica na jugu Avstrije.

Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

46-7

Fr. Burger

Spodnja Šiška pri Ljubljani
parotovarna lesnih izdelkov in vseh
v mizarsko stroko spadajočih del.

Špecialnost: 26-2

Šolske klopi

najnovjših modelov in vse druge šolske
oprave.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke.

52-14

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović,

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 5
prodaja zaradi ogromne izbere konfekcije za dame,
gospode, dekllice, dečke in otroke pod vsako ceno brez konkurence

35-10
Kamnoseški izdelki iz marmorja za
cerkvene in pohištvene oprave spo-
minki iz marmorja, granita ali sije-
nita, apno živo in ugašeno se dobi pri

ALOJZIJU VODNIKU

= Ljubljana =
Kolodvorska
ulica =

kamenarskem mojstru

Modna in športna trgovina

Modna in športna trgovina

Svilnato blago, baržuni, pliši in ten-
čice, čipkasto blago, žipke, vložki, svilnate
vezenine, Jabots, fichus, damski ovratniki
in kravate, svilnati in baržunasti trakovi,
pozamentrija, porte, žnore, resice, krepince,
krepki in flori za žalovanje.

Šerpe iz svile in čipk.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge
in odeje za vozičke, sukanec za šivanje,
pletenje in vezenje. Dišave, mila in ustna
voda. Narodne vezenine, zastave, trakovi
in znaki i. t. d. 52-15

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

Perilne, volnene in svilnate

bluze

spodnja krila iz batista, klota, listra in
svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste
damskega perila, moderci, pasovi, rokavice,
domači čevlji, galoše, nogavice, solčniki,
dežniki, štrikane jope, čepice in gamaše za
šport, žepni robci, kopalno perilo.

Posebni oddelek v I. nadstropju za
damske klobuke, slamnike, oblike in
vse nakitne predmete za klobuke, pajčolani,
kitničarija in delavnica za moderniziranje
klobukov, žalni klobuki vedno na skladišču
i. t. d.

Nasproti glavne
pošte.

Oddelek za gospode:

Klobuki, cilindri, slamniki, čepice.

Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, pred-
prsniki, ovratniki, zapestnice, žepni robci,
nogavice, rokavice, kravate, naramnice,
podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo,
dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje
za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase
in zobe. Za turiste: pelerine, nahrbtnike,
dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, palice,
vrvi, cepini, dereze, aluminijeve posode,
thermos. Potrebščine za sankanje,
tenis in lovec. — Sokolske potrebščine.

Nasproti glavne pošte.

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in K
dvorazrednice po —50
od tri- do osemrazrednice po —60
Načela za obči načrt ponavljalne šole —25
Cesarska pesem, četverglasna —14
Brunet, Telovadba, najnovjša izdaja 4-
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I. 4-
Besedilo k Adamičevi spevoigri —10
Štupar, O prvinah in spojinah 1:50
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave
in trdne zobe —20
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu 1:20
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko —20

Mladinski spisi:

A. Rapè: Mladini I. 1-
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I. 1-
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I. . 1-
A. Rapè: Dane 1-

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastoj in franko. Tudi vse
tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in lito-
grafsko stroko spadajoča dela ter jih iz-
vrši točno, okusno in po solidnih cenah.
Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča
sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem
razun vseh najnovjših tiskovin
za ljudske in meščanske šole
posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste
poštne tiskovine za šolsko uporabo.
Vse uradne in vse knjigovodstvene tisko-
vine za obrtno-nadaljevalne šole, pri-
rejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku.
Vse tiskovine za otroške vrte. Razne
mape za uradne spise, za šol. matico
iz posameznih listov, za zbirko normalij
itd. Spominske liste za dečke in de-
kllice, izdane od Slovenske šolske matice.
Podkladke, ovojni papir, pivnik, pi-
semski papir za šolsko uporabo.